

ARTE TEATRU

TEATRUL DRAMATIC DIN BRAȘOV

Înființat în 1947 ca „Teatru al poporului“, Teatrul dramatic brașovean a sărbătorit stagiunea aceasta 25 de ani de activitate ca teatru de stat (1949). Colectivul său artistic și-a asumat un statut aparte ca teatru al tineretului, conștient de menirea sa și atent la gustul spectatorilor săi.

Piese incluse în repertoriu sînt extrem de diverse. O ilustrare cu premierele acestei stagiuni este, credem, prin ea însăși revelatoare. Atras mereu de descifrări inedite, regizorul Eugen Mercus a pus în scenă, în premieră pe țară, piesa cu accente etice a lui Dan Tărchilă: *Sărutul*, Romulus Vulpescu, a semnat, și tot în premieră, pe scena din Brașov, regia la *D-ale carnavalului*, realizînd un spectacol de elită, merit să contribuie la educația estetică a marelui public. Să menționăm apoi *Eminesciana*, spectacol-colaj de poezie în regia lui Tudor Florian, marcînd debutul în acest teatru al tînarului absolut al I.A.T.C. N-a fost un simplu recital, ci o montare în care imaginea poetică e tradusă vizual, dinamic, în spirit modern. Cu *Asociația minunilor* de D. Psathas în regia lui Ion Maximilian, intrăm în domeniul satirei, îndreptată aici împotriva superstițiilor de orice fel, satiră cu o mare priză la public. *Luna dezmoșteniților*, premiul O'Neill al teatrului în regia aceluiași Tudor Florian, a marcat punctul de vîrf al stagiunii. Cu *Anton Pann* de Lucian Blaga (regizor Sergiu Savin de la teatrul din Oradea), a șasea premieră a stagiunii, harnicul colectiv artistic brașovean a încercat registrele grave ale unui spectacol de mare poezie. Ultima premieră, *Un fluture pe lampă* de Paul Everac, încheie acest repertoriu remarcabil nu numai ca diversitate și exigență artistică, dar și ca dragoste și atenție pentru tinerii care alcătuiesc cu preponderență publicul brașovean.

Ceea ce ni se pare cu totul remarcabil este maturitatea, luciditatea și responsabilitatea cu care sînt alcătuite repertoriile. Nu trebuie să ignorăm faptul că Brașovul nu are un public stabil. Așa cum pregătește muncitori, elevi și studenți care vor lucra mîine în uzinele țării, el atrage și pregătește și pe spectatorii de mîine ai scenelor din toată țara.

Cei 35 de actori, dintre care am remarca pe Virginia Itta Marcu, George M. Grindănușu, Geta Grapă, Costache Babii, Mircea Andreescu, Paul Lavric, Elena Stescu, Luminița Blănaru, Dan Săndulescu, Ion Jugureanu, Gabriel Săndulescu își privesc cu seriozitate condiția, făcînd ca atare cînte scenei.

Am nimerit la Brașov în plină stagiune estivală și am avut posibilitatea de a vedea cîteva spectacole de mare succes la public, prin reprogramarea unor comedii puse în scenă în stagiunile trecute. *Comedie cu olteni* (datînd din stagiunea 1969—1970) de Gheorghe Vlad, în regia actorului George M. Grindănușu pare să fie în fruntea listei preferințelor. De altfel, cum ne informau Dan Tărchilă directorul teatrului și Dimitrie Roman, secretarul literar se sondează, prin investigații directe, gusturile publicului.

Băieșagul tatii, o prelucrare după o farsă americană de regretatul om de teatru Sică Alexandrescu, semnată și al regiei, a prile-

juit spectatorilor întîlnirea cu o piesă spumoasă, excelent ritmată și servită de actori (Paul Lavric, E. Mihăilă-Brașoveanu, Flavius Constantinescu, Geta Grapă, Luli Crăciun, Pușa Protopopescu, Boris Gavlițchi). Ne-a cucerit prin registrul, prin posibilitățile excepționale, înaltul profesionalism Virginia Itta Marcu. Ea are o forță de comunicare rară, un temperament tumultuos și ferm, dar și o sumă de mijloace comice exterioare drămuite cu mare artă. Fermecătoare și sprintenă capacitatea sa de concentrare portretistică.

Tudor Florian ne-a reținut prin prospețimea, prin frăgezimea lecturii textului. Precizia mișcării, a decupării imaginilor, a marcării secvențelor, a amplasării în spațiul scenic (scenografia: Doina Spîteru) ca și conducerea plină de acuratețe a ritmului dezvăluie de pe acum un regizor matur. E drept, a avut șansa de a lucra cu actori remarcabili. Virginia Itta Marcu, s-a desfășurat în *Luna dezmoșteniților* viforoasă și tandră, cu gesturi mari și zmuicite, de ființă neîmblînzită și bună. Alături de ea a evoluat George M. Grindănușu, poate cel mai irlandez Phil Hogan pe care am avut prilejul să-l vedem.

Regretăm că nu am văzut spectacolul în cealaltă distribuție (Ruxandra Ionescu — Josie, Dan Dobre James Tyrone—Junior — cu atît mai mult cu cît teatrul brașovean, în permanentă căutare a propriilor valori, utilizează formula dublurilor dînd posibilități de afirmare actorilor săi, luptînd mereu împotriva rutinei (atît de periculoasă mai ales în cazul comedilor de succes), și pentru facilitatea multiplelor sale sarcini culturale, ca instituție de frunte a județului Brașov.

DOINA MODOLA

DEMOCRAȚIA CULTURALĂ ȘI CAPITALELE INTERIMARE ALE ARTEI*

Democratizarea autentică a vieții unei culturi nu e asigurată, cum se mai crede uneori, doar prin deschiderea largă, pentru toți, a căilor de acces spre marile nuclee de iradiere a valorilor cultural-artistice ci și, aș spune *mai ales*, prin descentralizarea și egala răspîndire a focarelor de cultură pe întreg teritoriul spiritual al unei țări. Dacă din punct de vedere *administrativ*, viața economică și politică a unei națiuni presupune, fatalmente, concentrația instituțională a *unei* capitale, din perspectiva creației de bunuri materiale și mai ales spirituale existența cît mai multor sanctuare de oficiere a artei, a cît mai numeroase „capitale interimare” ale muzicii, teatrului, plasticii sau poeziei mi se pare condiția *confirmării practice* a democrației culturale.

De aceea ambiția și pasiunea autodepășirii, curajul asumării unor riscuri și dificultăți deloc neglijabile, de care dau dovadă unii oameni de cultură pentru a realiza și în colțurile cele mai „îndepărtate” ale țării, reviste de cultură cu o deschidere și o importanță națională, sau manifestări artistice cu ecouri profunde și statornice în viața spirituală a țării, nu trebuie privite, cu superficială condescendență ca simple expresii ale unui compensator „patriotism local” în raport cu un presupus „complex de provincie”. Pentru că, de multe ori „complexe” ar trebui să avem noi, cei din capitală, care rareori reușim să organizăm — corespunzător concentrației de forțe de care dispunem — evenimente culturale de semnificația, actualitatea și entuziasmul fertil al unui „Cibinium” sibian, de pildă, devenit de ani de zile unic prilej de confruntare *reală* (nu doar muzeistic-festivă) a artelor noastre plastice, de tradiție cultă sau populară, unic forum *național* de întîlnire și dialog între artiști, teoreticieni și public. După cum, firesc este să fim geloși pe orice iubitor al Thaliei din Piatra

Neamț, beneficiar al unor prestigioase festivaluri de teatru, intrate de-acum în tradiție. Asocierea celor două „capitale interimare ale artelor” — Sibiu și Piatra Neamț — nu este întîmplătoare, întrucît manifestările organizate aici marchează un experiment esențial — dar încă singular — al efortului depus pentru optimizarea procesului comunicației artistice, pentru apropierea artei de mase: încercarea de a sintetiza actul de *creație* artistică (deci oferta artistică cu *meditația teoretică* asupra acestei oferte, și cu forme de dialog între creatori, teoreticieni și public).

Ceea ce singularizează astfel Festivalul teatral de la Piatra Neamț este nu numai generoasa angajare a organizatorilor în crearea unei autentice ambiante de sărbătoare a tineretului și teatrului pentru tineret, ci și prilejul *unic* la noi în țară pe care-l oferă oamenilor de teatru de a-și comunica și confrunța — în cadrul unui simpozion — impresiile și opiniile, căutînd soluții eficiente pentru o mai directă influență formativ-revoluționară a artei teatrale asupra tineretului.

În ceea ce privește oferta de artă concretă — cele 13 spectacole, prezentate de tot atîtea teatre din țară, reprezentînd, după știința noastră, singura manifestare artistică de o asemenea anvergură, menită să transpună și să verifice în practică — într-o nobilă confruntare de viziuni și modalități scenice — deșideratele teoretice și tezele privind spiritul revoluționar al teatrului nostru, capacitatea lui de a înflăcăra, prin sinceritate și forță de convingere, conștiința tinerii generații. Iar succesul din acest an al celei de a IV-a ediții a Festivalului constă nu numai în calitatea înaltă artistică și în angajamentul ideologic profund al unora dintre piețele prezentate — precum „Matca” de Marin Sorescu (încununată, de altfel, cu marele premiu), „Diogene cîinele” de Dumitru Solomon (Premiul A.T.M.) sau „Noile suferințe ale tînarului W” de Ulrich Plenzdorf — ci și în posibilitatea de comparare a unui mare număr de modalități regizorale, reprezentînd tot atîtea căutări și soluții de îmbinare a accesibilității, indispensabile oricărui spectacol pentru un public aflat în formare, cu o ținută artistică și ideatică elevată. Pentru toate acestea, ca și pentru autentică tensiune culturală ce a reprezentat atmosfera zilnică a Festivalului — de la romantica tradiție a editării unui savuros ziar al Festivalului, pînă la numeroasele confruntări „de culise” între teoreticienii, criticii și actorii aflați la Piatra Neamț — organizatorii, Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă și Teatrul Tineretului din localitate, se pot felicita, socotindu-și răsplătita uriașă cheltuală de energie și inventivitate presupusă de desfășurarea fără cusur a acestei manifestări.

VICTOR ERNEST MAȘEC

* marginalii la „Festivalul spectacolelor de teatru pentru tineret și copii” — Piatra Neamț, 1975

Tur de orizont

● Numerele din primăvara aceasta a revistei britanice *PLAYS AND PLAYERS* publică textul integral al piesei „KENNEDY'S CHILDREN” de PETER ANSORGE, ca și multiple referiri pe marginea sa. În numărul 256 al revistei autorul declară într-un interviu: „Am scris „Kennedy's children” pentru că întotdeauna am pîndit oamenii pe care-i știam loviți de soartă. Am scris despre oameni care literalmente voiau să-și vorbească numai lor înșiși”. Din acest mediu își selectează Ansoare personaje, fiecare fiind un erou în drama sa, fiecare, în mod implacabil, pierzînd prin moarte sau prin renunțare la idealuri și fugă. „Punctul real al piesei — spune autorul — este o examinare a dorinței oamenilor de a fi eroi”. În piesă este vorba